

Asia: VN/12577/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry lausuu asiasta seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulakia väylämaksun yksikköhintojen ja enimmäismäärien korottamiseksi. Esityksessä on useita haasteita.

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen on tarkoituksena huolehtia vientiteollisuuden kilpailukyvästä tekemällä meriliikenteen väylämaksun puolituksesta pysyvä vuodesta 2024 alkaen. Nyt tämä linja on muuttumassa. Toimenpide kumoaisi vuoden 2027 loppuun voimassa olevaksi säädetyn väylämaksun väliaikaisen puolituksen. Varustamojen tulisi ottaa väylämaksun korotus huomioon nykyisissä ja neuvoteltavissa kuljetussopimuksissa sekä linjaliikenteen palveluhinnoittelussa. Sääntelyn vaatimat muutokset tulee tehdä äärimmäisen nopeasti, mikä aiheuttaa alan toimijoille haasteita.

Esityksen mukaisesti vuonna 2025 ja sen jälkeen tavoiteltu vuosittainen väylämaksutulo olisi noin 85 miljoonaa euroa, mikäli alusliikenteen määrä ja ominaisuudet säilyvät samanlaisina kuin ennen maksun korotusta. On todennäköistä, että alusliikenteen määrä ei pysy esityksen myötä samana, joten myöskään väylämaksutulo ei kehittyne esityksessä arvioidulla tavalla. Esityksen sisältämä taulukko ("Esimerkkejä väylämaksun esitetystä muutoksesta aluslajeittain, euroa/käyntikerta") osoittaa myös fiskaalisen vaikutuksen olevan suuri eri alustyypeille ja aluslajeille.

Kuten esityksessä todetaan, toimenpide heikentää Suomen logistista kilpailukykyä. Esityksen vaikuttaessa rahtiliikenteen määrään ja mahdollisesti myös suunniteltuihin investointeihin kokonaisvaikutus talouteen voi olla negatiivinen. Esityksessä todetaan suoraan, että väylämaksun korotus voi johtaa joidenkin kauttakulkukuljetusten siirtymiseen Suomea väistäville reiteille.

Kuljetuksia voi jäädä toteutumatta arvoketjuissa, joiden rahdeille väylämaksun korotus on ratkaiseva muutos. On tärkeä huomioida, että merkittävä määrä lannoitteita kulkee Suomen kautta globaalin ruokahuollon tarpeeseen.

Huomionarvoista on, että väylämaksun korotus ei ole ainoa toimenpide, joka nostaa toimialan kustannuksia yhtä aikaa. Väylämaksun korotus toteutuisi samanaikaisesti muiden meriliikenteen kustannuksia lisäävien EU-toimenpiteiden kanssa, joihin kuuluu muun muassa meriliikenteen päästökauppa. On kuitenkin painotettava, että EU-tason ja kansallisen tason ilmastotoimet ovat välttämättömiä. Lisäksi toimialan kustannuksiin vaikuttavat voimakkaasti tällä hetkellä inflaatio ja maailmantalouden tilanne. Suomen osalta on tärkeä huomioida, että meriliikenteen osuus ulkomaankaupasta on noin 95 prosenttia.

Hallitus on jo hallitusohjelmassaan sitoutunut pitämään väylämaksun ennustettavalla ja kilpailukykyisellä tasolla vuoteen 2027 asti. Väylämaksun korotus tulisi peruuttaa. Korotuksen sijaan tulisi käynnistää laajempi väylämaksun kehittämisen työryhmätyö, johon SAK osallistuu mielellään. Mahdollisen työryhmän tulokset olisivat siten käytettävissä vuonna 2027, jolloin myös hallituksella ja toimijoilla on tarkempi käsitys toimialan kustannusten kehityksestä ja tarvittavista toimenpiteistä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Laaka Mari
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry